

Kas jāņem vērā sociāldemokrātiem

Autors: Aksels Rēts, vācu politologs

Publicēšanas datums: Lauku Avīze, 2002. gada 28. novembris.

Rubrika: Komentārs (3. lpp.)

Latvijā sociāldemokrāti cīnās par izdzīvošanu. **Jura Bojāra** vietā nācis bijušais Tautas frontes priekšsēdētājs **Dainis Īvāns**, kurš ar **LSDSP** sadarbojas salīdzinoši nesenu un aktīvi nav darbojies arī nevienā partijas vēlēšanu kampaņā. Vai viņš būs sociāldemokrātu glābējs?

Vēl 1993. gadā vēsturisko nosaukumu ieguvušās LSDSP toreizējais priekšsēdētājs **Egils Baldzēns** nekādā gadījumā negribēja sevi saistīt ar J. Bojāra vadīto Latvijas Demokrātisko darba partiju, kura bija izaugusi no latviešu komunistiskās partijas. Tomēr jau drīz pēc tam neveiksme spieda abiem diviem sākt sadarboties koalīcijā "Darbs un taisnīgums". Tikai apvienojoties abas kreisās partijas beidzot ieguva mandātus Saeimā. Tagad sociāldemokrāti atkal sašķēlušies un loģisks iznākums — neviena no tām nav pārstāvēta Saeimā. Līdz ar to par vienīgo kreiso partiju sevi pasludinājusi "**PCTVL**".

Kā tad atšķiras Latvijas kreisie? **Jānim Jurkānam** paveicās iegūt uzticību no cittautiešiem un maznodrošinātajiem — tipiskiem kreiso partiju vēlētājiem, līdzīgs vēlētāju kopums ir arī Edgara Savisāra Centra partijai Igaunijā. Gan J. Jurkānam, gan E. Savisāram bija svarīga loma Tautas frontes laikos — Jurkānam kā ārlietu ministram, Savisāram — kā ministru prezidentam. Abi jau toreiz bija par labām attiecībām ar Krieviju, atvieglotu naturalizāciju padomju laikā iebraukušajiem cittautiešiem. Tomēr pastāv viena būtiska atšķirība starp šiem abiem politiķiem J. Jurkāns apvienojās ar sociālistiem un "Līdztiesību", ar **Alfrēdu Rubiku** un **Tatjanu Ždanoku**, kuri toreiz uz barikādēm neatbalstīja Latvijas neatkarību, bet gan Padomju Savienības glābšanu. Šie spēki arī ieviesa politiskajā diskusijā jēdzienu "diskriminācija". Arī Igaunijā eksistē vairākas līdzīgas partijas, taču bijušais interkustības līderis Jevgeņijs Kogans nav E. Savisāra partneris. Un tā ir būtiska atšķirība.

Tieši tāpēc Latvijā ir saglabājusies brīva niša sociāldemokrātiskai partijai, kuru varēja ieņemt LSDSP, taču nespēja. Tagad J. Bojārs šaubās, vai D. Īvāns spēs vadīt partiju. Tas gan izklausās kā personisks aizvainojums. Drīzāk būtu jāšaubās par viņa paša spējām, jo viņš noraida mazu partiju pievienošanu, paužot viedokli, ka partijai vajadzīgi jauni cilvēki. Nevienā Rietumu partijā vadītāji tā nerīkojas.

Tomēr ar jaunu priekšsēdētāju vien jauni un labāki laiki nenāks. Lai gan D. Īvāns ir personība, kuru tautā uztver pārsvarā pozitīvi, partijai nāksies domāt par savas programmas pārskatīšanu. Lai gan daudzi cilvēki Latvijā domā, ka viņi dzīvo ekonomiski slikti, varbūt pat uzskata sevi par maznodrošinātajiem, kreisās partijas pēc PSRS sabrukuma tā arī ne reizi nav spējušas iegūt popularitāti.

Ja LSDSP grib kļūt par spēcīgu kreiso partiju, nākotnē tai būtu jānovērš personīgie konflikti sadarbībā ar citām līdzīga politiskā virziena partijām. Savulaik LSDSP nevēlējās uzņemt savās rindās no "Saimnieka" aizgājušos Ilgu un **Aivaru Kreitusus**. Vēlāk tika "izgāzta" apvienošanās ar **Andra Amerika** Demokrātisko partiju. Tagad gan Darba partija, gan Demokrātiskā partija vairāk nodarbinātas ar savām lietām un diez vai kādu vienošanos ātri izdosies panākt.

Protams, arī E. Baldzēna atgriešanās nav vienkārša, bet varbūt D. Īvānam to izdosies panākt. LSDSP jāņem vērā, ka kreisās partijas Eiropā panākumus parasti gūst, apvienojoties un piesaistot sev integrētos minoritāšu pārstāvjus. Savukārt "PCTVL", ja tā grib rūpēties par mazākumtautību interesēm, tas jādara, nesaasinot jautājumu ar diskriminācijas pārmetumiem. Ar tādu uz konfliktu, nevis uz kompromisu orientētu politiku partija netiks pie partneriem. Arī paturot savās rindās A. Rubiku un T. Ždanoku, šī partija nekad nevarēs pretendēt uz tik lielu atbalstu kā E. Savisārs Igaunijā. Saglabājot pašreizējo veidolu, "PCTVL" vienkārši paliks par tādu partiju, ko atbalsta galvenokārt PSRS atjaunošanas piekritēji.